

Mijn column nummer 149

Gifgrond

'Gifgrond' is een mooi woord: lekker kort en een mooie alliteratie. Niet voor niets gebruiken journalisten dit woord vaak in berichten over verontreinigde grond. Onlangs hoorde ik ook een deskundige dit woord gebruiken, tijdens het congres van SIKB in het provinciehuis in 's-Hertogenbosch. Er is niets mis met het gebruik van mooie woorden. Of in dit geval toch wel? Een gewone burger zal al snel denken dat gifgrond jou en je kinderen vergiftigt. En dat is natuurlijk maar zelden het geval. De Zwitserse arts Paracelcus, die van 1493 tot 1541 leefde, wist dat al. Hij stelde dat niet de stof giftig is, maar slechts de dosis waarin die wordt toegediend. In wezen pleitte deze arts al vroeg voor een functiegerichte normstelling. Hoe groter de kans op blootstelling is, des te strenger moet de norm zijn. Dit gegeven wordt gebruikt bij het bepalen van de spoedeisendheid van een sanering, en ook bij het vaststellen van de waarde die na het saneren moet zijn bereikt. Wie het woord gifgrond gebruikt, vermeldt deze nuances meestal niet. En dat kan mensen bang maken. Volgens de wetenschappers Aalt Bast en Jaap Hanekamp is het vaak de angst die vergiftigt en niet de stof zelf. De suggestie van gevaar kan mensen namelijk ziek maken, net zoals de suggestie van een geneesmiddel mensen beter kan maken.

Meestal wordt het woord gifgrond gebruikt voor grond met gehalten aan verontreinigende stoffen boven de Interventiewaarden. Op het congres BodemBreed in Lunteren hoorde ik dat de Interventiewaarden misschien worden bijgesteld. Interessant is dat veel soorten verontreiniging in de bodem eerder schadelijk zijn voor bodembeestjes dan voor mensen. En dat is eigenlijk wel logisch. Een klein beestje in de bodem zal meer blootstelling ondervinden dan een groot mens op de bodem. Uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat bodembeestjes bij lagere gehalten aan verontreinigende stoffen last hebben van verontreiniging dan tot nu toe werd gedacht. Omlaag dus met die Interventiewaarden? Dat staat nog te bezien. De wetenschap bepaalt dat niet, maar het beleid. Uit de zaal kwam kritiek op de proeven die de wetenschappers hadden gedaan. Zij voegden stoffen toe aan grond. En die stoffen werken veel sterker dan stoffen die al heel lang in de grond zitten. Deze wijze van normstellen ligt op het niveau van de chemiedoos en de pot met wormen. Dat kan zo toch niet langer? Ik denk dat de tijd rijp is voor een koerswijziging. Nuchter omgaan met risico's betekent ook nuchter omgaan met normstelling. Alleen met bodemchemie komen we daar niet uit. Ik pleit voor een veel grotere en volwaardige rol van de bodembioïologie bij de kwaliteitsbepaling van de bodem.

Ook pleit ik ervoor bodemdeskundigen te waarschuwen het woord gifgrond niet in de mond te nemen. Want daar word je vast heel ziek van. Liever een mooi woord minder dan een bodemdeskundige minder!